

**LIETUVOS RESPUBLIKOS DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. IX-1737 2, 17, 30, 39, 64, 95, 98
STRAIPSNIŲ, PRIEDO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 71¹, 74¹ IR 95¹
STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS PINIGŲ PLOVIMO IR
TERORISTŲ FINANSAVIMO PREVENCIJOS ĮSTATYMO NR. VIII-275 5, 24, 48, 51
STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS
PACIENTŲ TEISIŲ IR ŽALOS SVEIKATAI ATLYGINIMO ĮSTATYMO NR. I-1562
9 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo Nr. IX-1737 2, 17, 30, 39, 64, 95, 98 straipsnių, priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 71¹, 74¹ ir 95¹ straipsniais įstatymo projektas (toliau – Draudimo įstatymo projektas) ir Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo Nr. I-1562 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo projektas) (toliau kartu – Įstatymų projektai) parengti siekiant šių įstatymų nuostatas suderinti tarpusavyje, taip pat su 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (toliau – Reglamentas) nuostatomis, kartu palengvinti draudimo rinkos dalyvių Lietuvos Respublikos draudimo įstatyme nustatytų teisių ir pareigų bei išipareigojimų pagal draudimo sutartis vykdymą ir draudėjų, apdraustųjų, naudos gavėjų ir nukentėjusių trečiųjų asmenų galimybes greičiau gauti draudimo išmoką. Taip pat Draudimo įstatymo projektas ir Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo Nr. VIII-275 5, 24, 48, 51 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo projektas) (toliau kartu – Įstatymų projektai) parengti siekiant į nacionalinę teisę perkelti 2019 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/2177, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2009/138/EB dėl draudimo ir perdraudimo veiklos pradėjimo ir jos vykdymo (Mokumas II), Direktyva 2014/65/ES dėl finansinių priemonių rinkų ir Direktyva (ES) 2015/849 dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos (toliau – Direktyva (ES) 2019/2177), 2 ir 3 straipsnius, kurie turės būti taikomi nuo 2021 m. birželio 30 d.

Draudimo įstatymo projekto tikslas – nustatyti priežiūros institucijai reikalavimą teikti tam tikrą informaciją kitų Europos ekonominės erdvės valstybių priežiūros institucijoms ir Europos draudimo ir profesinių pensijų institucijai, kai draudimo ar perdraudimo įmonė vykdo ar ketina vykdyti veiklą, naudodamasi įsisteigimo teise ar teise teikti paslaugas. Taip pat nustatyti, kad draudikai ir draudimo tarpininkai, vykdydami draudimo sutartį ir pareigą tirti draudžiamąjį įvykio ir įvykio, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju, aplinkybes, turi teisę gauti ir toliau tvarkyti asmens sveikatos priežiūros įstaigų ar kitų valstybės ar savivaldybių įstaigų turimus, taip pat registruose, informacinėse sistemose ar kitose duomenų rinkmenose tvarkomus duomenis apie apdraustojo ir nukentėjusio trečiojo asmens sveikatos būklę, nustatytas ligas ir sveikatos sutrikimus, patirtas traumas ir mirties priežastis, suteiktas sveikatos priežiūros paslaugas be apdraustojo ar nukentėjusio trečiojo asmens sutikimo.

Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo projekto tikslas – nustatyti reikalavimą Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos tam tikrą informaciją teikti ne Europos priežiūros institucijoms, o Europos bankininkystės institucijai.

Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo projekto tikslas – nustatyti, kad be paciento sutikimo konfidenciali informacija gali būti suteikiama visiems fiziniams ir juridiniams asmenims, kuriems tokią teisę suteikia Lietuvos Respublikos įstatymai.

Draudimo įstatymo papildymą 95¹ straipsniu paskatino tai, kad galiojantis teisinis reglamentavimas nustato draudikui reikalavimą gauti duomenų subjekto (draudėjo, apdraustojo, naudos gavėjo ar nukentėjusio trečiojo asmens) sutikimą dėl jo sveikatos duomenų gavimo ir tolesnio tvarkymo. Pažymėtina, kad asmens duomenys, įskaitant sveikatos duomenis, turi būti tvarkomi vadovaujantis Reglamente įtvirtinta bent viena teisėta asmens duomenų tvarkymo sąlyga, kuri turi būti parenkama atsižvelgiant į tvarkomų duomenų kategoriją ir kitas aplinkybes, t. y. turi geriausiai atitikti konkrečią situaciją. Įvertinus Reglamente įtvirtintus sutikimui keliamus reikalavimus, manytina, kad nagrinėjamu atveju sutikimas nėra tinkama duomenų tvarkymo sąlyga dėl toliau nurodytų priežasčių.

Reglamento 4 straipsnio 11 dalyje nustatyta, kad duomenų subjekto sutikimas – bet koks laisva valia duotas, konkretus, pagrįstas informacija ir nedviprasmiškas duomenų subjekto valios išreiškimas pareiškimu arba vienareikšmiais veiksmais, kuriais jis sutinka, kad būtų tvarkomi jo asmens duomenys.

Draudimo teisiniai santykiai yra susiję su rizikos vertinimu, kuris gyvybės ir sveikatos draudimo teisiniuose santykiuose įmanomas tik objektyvių sveikatos duomenų pagrindu, todėl draudikas negali vykdyti draudimo sutarties su klientu, kuris atsisako teikti savo sveikatos duomenis. Taip pat draudikai negali išmokėti draudimo išmokos neištyrę draudžiamąjį įvykio ar įvykio, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju, aplinkybių, t. y. nesusipažinę su kliento medicininių dokumentų įrašais. Atsižvelgiant į tai, kad veiklos specifika lemia, kad klientas, norėdamas, kad būtų vykdoma draudimo sutartis, ar gauti draudimo išmoką, privalo duoti sutikimą, nors jis ir neturi realaus pasirinkimo sutikti su tokiu duomenų tvarkymu ar ne, taip pat negali to kontroliuoti, tikslinga atsisakyti minėto reikalavimo. Be to, renkant sutikimus, duomenų subjektui sudaromas įspūdis, kad jo pasirinkimas atsisakyti duoti sutikimą draudikui tvarkyti sveikatos duomenis nedarys įtakos draudimo santykiams ar draudimo išmokos mokėjimui, nors iš tikrųjų taip nėra, draudikas, neturėdamas objektyvios informacijos apie kliento sveikatos duomenis, negalės tinkamai įvertinti draudimo rizikos ir vykdyti draudimo sutarties, o įvykus įvykiui – be medicininių dokumentų įrašų ištirti įvykio, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju, bei tinkamai įvykdyti draudimo sutarties išmokėdamas draudimo išmoką. Įvykus draudžiamajam įvykiui ir duomenų subjektui atšaukus duotą sutikimą dėl sveikatos duomenų tvarkymo prieš draudikui pradėdant tirti įvykį, draudikui nelieta jokios kitos išeities kaip tik pažeisti draudimo sutartį. Atšaukus sutikimą, draudikui nėra sudaromos sąlygos ištirti įvykio aplinkybių, taip įgyvendinant Draudimo įstatyme numatytas draudiko pareigas bei draudimo sutartyje nustatytus įsipareigojimus. Tokiu atveju duomenų subjektui kyla neigiamos pasekmės, nes atšaukus sutikimą prieš įvykio tyrimą duomenų subjektas negali naudotis paslaugomis, dėl kurių buvo sudaryta draudimo sutartis. Taip pat duomenų subjektas turėtų teisę pareikšti vykdyti ar ginti teisinius savo reikalavimus tiek pagal draudimo sutartį, tiek įgyvendinant teisės aktuose numatytas teises. Be to, duomenų subjekto sutikimo rinkimu sukurama ir papildoma našta draudimo rinkos dalyviams ir draudėjams.

Apibendrinant galima teigti, kad sutikimas kaip teisėto asmens duomenų tvarkymo sąlyga aptariamam atveju yra negalima dėl neįgyvendinamų sutikimui keliamų sąlygų, t. y. dėl galimybės duomenų subjektui bet kuriuo metu atšaukti savo sutikimą (vadinasi, tolesnis specialiųjų kategorijų asmens duomenų tvarkymas taptų neįmanomas, nors draudimo santykių kontekste jis būtų būtinas), taip pat laisvos valios nebuvimo (nesutikimas neturi kelti neigiamų pasekmių, visgi šiuo atveju nesutikimas dėl asmens duomenų tvarkymo akivaizdžiai apsunkintų ar padarytų neįmanoma draudimo sutarties vykdymą). Reglamento preambulės 43 konstatuojama dalis pabrėžia, kad siekiant užtikrinti, kad sutikimas būtų duotas laisva valia, sutikimas neturėtų būti laikomas pagrįstu asmens duomenų tvarkymo teisiniu pagrindu konkrečiu atveju, kai yra aiškus duomenų subjekto ir duomenų valdytojo padėties disbalansas, ir dėl to nėra tikėtina, kad sutikimas, atsižvelgiant į visas to konkretaus atvejo aplinkybes, buvo duotas laisva valia. Papildomai atkreiptinas dėmesys į tai, kad galios disbalansas atsiranda ir su draudimo santykiais susijusiame kontekste. Dėl draudiko ir kliento santykiams būdingos priklausomybės nėra tikėtina, kad duomenų subjektas galėtų neduoti draudikui sutikimo, kad būtų tvarkomi jo sveikatos duomenys, be baimės ar realios rizikos patirti

neigiamą poveikį dėl savo nesutikimo. Nėra tikėtina, kad klientas galėtų laisva valia atsakyti į draudiko prašymą duoti sutikimą, neįsiviešindamas jokio spaudimo su tuo sutikti. Taigi, kliento sutikimas dėl sveikatos duomenų tvarkymo, paprastai neatitiktų laisvos valios ir kitų kriterijų. Pažymėtina ir tai, kad duotą sutikimą tvarkyti sveikatos duomenis duomenų subjektas turi teisę bet kada atšaukti.

Taigi tam, kad draudikai ir draudimo tarpininkai galėtų tvarkyti minėtų asmenų sveikatos duomenis, toks duomenų tvarkymas turėtų būti pagrįstas bent viena kita Reglamento 9 straipsnio 2 dalyje nurodyta teisėto duomenų tvarkymo sąlyga.

Vadovaujantis užsienio šalių praktika, draudimo teisiniuose santykiuose sveikatos duomenų teisėto tvarkymo sąlyga galėtų būti tokia – siekiant pareikšti, vykdyti arba apginti teisinius reikalavimus (Reglamento 9 straipsnio 2 dalies f punktas). Reglamente nustatyta, kad nukrypti nuo draudimo tvarkyti neskelbtinų kategorijų asmens duomenis turėtų būti leidžiama ir tais atvejais, jei tai būtina siekiant pareikšti, vykdyti ar ginti teisinius reikalavimus, nesvarbu, ar pagal teisminę, administracinę arba kitą neteisminę procedūrą. Atitinkamai sąvoka „teisiniai reikalavimai“ neapsiriboja esamais teisiniais procesais, o tai apima neskelbtinų kategorijų asmens duomenų tvarkymą vykdančias esamas ar būsimas teismines ar neteismines procedūras, siekiant gauti teisinę konsultaciją ar nustatant, įgyvendinant ar ginant savo teises bet koku kitu būdu.

Draudikas ar draudimo tarpininkas, vertindamas draudimo riziką, perdraudžiamas draudimo riziką, vykdydamas nustatytą pareigą ištirti draudžiamąjį įvykį ir įvykio, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju, aplinkybes, tvarko sveikatos duomenis su tikslu, kad įgyvendintų teisės aktuose nustatytus įsipareigojimus bei apsisaugotų nuo galimo teisinio reikalavimo (pavyzdžiui, kliento reikalavimo dėl netinkamai apskaičiuotos draudimo išmokos ar galimo teisinio reikalavimo, kurį draudimo rinkos dalyvis galėtų gauti iš valstybės priežiūros institucijų, kad netinkamai vykdomi teisės aktais nustatyti reikalavimai ištirti draudžiamąjį įvykį ir įvykio, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju, aplinkybes).

Taip pat pažymėtina, kad Vokietijos draudimo rinkos dalyvių asmens duomenų tvarkymo etikos kodekse¹ nustatyta, kad specialiųjų kategorijų asmens duomenų teisėto tvarkymo sąlyga gali būti pagrįsta – siekiant pareikšti, vykdyti arba apginti teisinius reikalavimus, būtent vertinant ir nustatant draudimo išmokos dydį įvykiui, kuriam draudžiamajam įvykiui. Taip pat šiame kodekse išskiriama, kad tvarkant specialiųjų kategorijų asmens duomenis, kai priimami automatizuoti sprendimai dėl išmokų prašymų pagal draudimo sutartis, nereikalaujama šių asmenų sutikimo.

Atsižvelgiant į išdėstytas Reglamento nuostatas bei taikomą užsienio praktiką, darytina išvada, kad draudimo teisiniuose santykiuose, vykdančias draudimo sutartis ir pareigą ištirti draudžiamąjį įvykį ir įvykio, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju, aplinkybes, sveikatos duomenų tvarkymo teisėto tvarkymo sąlyga galėtų būti tokia – siekiant pareikšti, vykdyti arba apginti teisinius reikalavimus (Reglamento 9 straipsnio 2 dalies f punktas).

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Nuostatų dėl sveikatos duomenų tvarkymo pakeitimus inicijavo Lietuvos gyvybės draudimo įmonių asociacija ir Lietuvos draudikų asociacija. Įstatymų projektus parengė Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento (direktorė Vilma Mačerauskienė, tel. (8 5) 239 0174) Draudimo veiklos skyriaus (vedėja Lolita Šumskaitė, tel. (8 5) 239 0180) patarėja Jovita Burlėgienė (tel. (8 5) 219 4416, el. p. jovita.burlegiene@finmin.lt) ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos patarėja – duomenų apsaugos pareigūnė Neringa Viliūnaitė (tel. (8 5) 266 1499, el. p. neringa.viliunaite@sam.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

¹ https://www.hdi.global/globalassets/downloads/DE_en/privacy_policy/Code_of_Conduct_engl.pdf

Galiojančiame Draudimo įstatyme nėra nustatytos pareigos priežiūros institucijai pranešti Europos draudimo ir profesinių pensijų institucijai apie prašymus leisti naudoti arba keisti vidaus modelį, informuoti kitos Europos ekonominės erdvės valstybės priežiūros instituciją ir Europos draudimo ir profesinių pensijų instituciją, kai nustatoma, kad draudimo ar perdraudimo įmonės veiklos dalis bus įgyvendinama naudojantis įsisteigimo teise ar teise teikti paslaugas kitoje Europos ekonominės erdvės valstybėje ir kad ši veiklos dalis gali būti aktuali šios Europos ekonominės erdvės valstybės rinkai, arba, jeigu nustatoma, kad blogėja draudimo ar perdraudimo įmonės finansinė būklė ar kyla kita rizika dėl draudimo ar perdraudimo įmonės veiklos, vykdomos naudojantis įsisteigimo teise ar teise teikti paslaugas, galinčios turėti poveikį tarpvalstybiniu mastu. Įstatyme taip pat nėra numatytos teisės priežiūros institucijai kurti kartu su kitų Europos ekonominės erdvės valstybių priežiūros institucijomis bendradarbiavimo platformas, kaip ir pareigos teikti reikiamą informaciją Europos draudimo ir profesinių pensijų institucijai, jei ji sukuria tokią bendradarbiavimo platformą.

Galiojančio Draudimo įstatymo 95 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad prieš sudarydamas draudimo sutartį draudikas turi teisę įvertinti draudimo riziką, o šio straipsnio 4 dalyje – kad draudikas ir draudimo tarpininkas, sudarydami ir vykdydami draudimo sutartį, turi teisę tvarkyti apdraustojo, naudos gavėjo ir draudimo įmokų mokėtojo asmens duomenis be jų sutikimo, išskyrus specialių kategorijų asmens duomenis.

Taip pat Draudimo įstatymo 98 straipsnio 2 dalyje nustatyta pareiga draudikui tirti aplinkybes, būtinas draudžiamąjį įvykio faktui, pasekmėms ir draudimo išmokos dydžiui nustatyti, o šio straipsnio 5 dalyje – kad draudikas, tirdamas draudžiamąjį įvykio ir įvykio, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju, aplinkybes pagal gyvybės draudimo, sveikatos draudimo ar civilinės atsakomybės draudimo sutartis, turi teisę gauti ir toliau tvarkyti asmens sveikatos priežiūros įstaigų ar kitų valstybės ar savivaldybių įstaigų turimus, taip pat registruose, informacinėse sistemose ar kitose duomenų rinkmenose tvarkomus duomenis apie apdraustojo ir nukentėjusio trečiojo asmens sveikatos būklę, suteiktas gydymo paslaugas, nustatytus susirgimus, patirtas traumas ir mirties priežastis.

Galiojančio Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 10 punkte ir 51 straipsnyje nustatyta, kad Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos bendradarbiauja su Europos priežiūros institucijomis ir teikia joms informaciją. Įstatyme nėra nurodoma, kad asmens duomenys turi būti tvarkomi vadovaujantis ir 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2018/1725 dėl fizinių asmenų apsaugos Sąjungos institucijoms, organams, tarnyboms ir agentūroms tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 45/2001 ir Sprendimas Nr. 1247/2002/EB (toliau – Reglamentas (ES) 2018/1725).

Galiojančio Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad be paciento sutikimo konfidenciali informacija gali būti suteikiama tik valstybės institucijoms, kurioms Lietuvos Respublikos įstatymai suteikia teisę gauti konfidencialią informaciją apie pacientą, o kitiems asmenims konfidenciali informacija suteikiama tik turint rašytinį paciento sutikimą (šio įstatymo 8 straipsnio 4 dalis).

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Draudimo įstatymo projektas

Atsižvelgiant į tai, kad draudimo ar perdraudimo įmonių vykdoma ar ketinama vykdyti tarpvalstybinė veikla gali turėti reikšmingą poveikį kitų Europos ekonominės erdvės valstybių draudimo rinkoms, priežiūros institucijai nustatomi šie reikalavimai:

- prieš išduodant draudimo ar perdraudimo veiklos licenciją, jei tam tikra draudimo ar perdraudimo įmonės veiklos dalis bus vykdoma naudojantis įsisteigimo teise ar teise teikti paslaugas kitoje Europos ekonominės erdvės valstybėje ir ši veiklos dalis gali būti aktuali šios

Europos ekonominės erdvės valstybės rinkai, apie tai pranešti šios Europos ekonominės erdvės valstybės priežiūros institucijai ir Europos draudimo ir profesinių pensijų institucijai (Draudimo įstatymo 17 straipsnio 4 dalis);

- kai blogėja draudimo ar perdraudimo įmonės finansinė būklė arba kyla kita rizika dėl draudimo ar perdraudimo įmonės veiklos, vykdomos naudojantis įsisteigimo teise ar teise teikti paslaugas ir galinčios turėti poveikį tarpvalstybiniu mastu, apie tai pranešti Europos draudimo ir profesinių pensijų institucijai ir atitinkamos Europos ekonominės erdvės valstybės priežiūros institucijai (Draudimo įstatymo 71¹ straipsnio 1 dalis).

Taip pat priežiūros institucijai nustatoma teisė pranešti atitinkamos buveinės valstybės priežiūros institucijai, kai yra pagrindas manyti, kad kitos Europos ekonominės erdvės valstybės draudimo ar perdraudimo įmonės veikla Lietuvos Respublikoje, vykdoma naudojantis įsisteigimo teise ar teise teikti paslaugas, gali pažeisti vartotojų interesus (Draudimo įstatymo 74¹ straipsnio 1 dalis), ir kreiptis į Europos draudimo ir profesinių pensijų instituciją pagalbos, jeigu nepavyksta susitarti su kitos Europos ekonominės erdvės valstybės priežiūros institucija dėl kitos Europos ekonominės erdvės valstybės draudimo ar perdraudimo įmonės veiklos Lietuvos Respublikoje, vykdomos naudojantis įsisteigimo teise ar teise teikti paslaugas (Draudimo įstatymo 74¹ straipsnio 2 dalis), arba dėl draudimo ar perdraudimo įmonės veiklos kitoje Europos ekonominės erdvės valstybėje, vykdomos naudojantis įsisteigimo teise ar teise teikti paslaugas (Draudimo įstatymo 71¹ straipsnio 2 dalis).

Informacija turi būti išsami, kad galėtų būti atliktas tinkamas vertinimas.

Be to, numatoma galimybė priežiūros institucijai kartu su kitų Europos ekonominės erdvės valstybių priežiūros institucijomis kurti bendradarbiavimo platformas, kad būtų sustiprintas tarpusavio keitimasis informacija ir užtikrintas tvirtesnis bendradarbiavimas dėl draudimo ar perdraudimo įmonių tarpvalstybinės veiklos (Draudimo įstatymo 71¹ straipsnio 4 dalis), ir pareiga teikti reikiamą informaciją Europos draudimo ir profesinių pensijų institucijai, kai ji sukuria tokią bendradarbiavimo platformą (Draudimo įstatymo 71¹ straipsnio 5 dalis).

Draudimo įstatymo 39 straipsnis papildomas nuostata dėl priežiūros institucijos pareigos pranešti Europos draudimo ir profesinių pensijų institucijai apie prašymus leisti naudoti arba keisti vidaus modelį ir galimybės kreiptis į ją pagalbos, siekiant priimti sprendimą dėl šių prašymų (Draudimo įstatymo 39 straipsnio 2¹ dalis).

2020 m. kovo 7 d. įsigaliojus Nuorodų į Europos Sąjungos teisės aktus teikimo teisės aktuose reikalavimų aprašui, patvirtintam Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2020 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. 1R-72 „Dėl Nuorodų į Europos Sąjungos teisės aktus teikimo teisės aktuose reikalavimų aprašo patvirtinimo“ (toliau – Nuorodų į Europos Sąjungos teisės aktus teikimo teisės aktuose reikalavimų aprašas), teikiant nuorodas į Europos Sąjungos teisės aktus neturi būti nurodomas Europos Sąjungos teisės akto paskelbimo šaltinis Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje. Atsižvelgiant į tai, tikslinamos Draudimo įstatymo 2, 30, 64 straipsnių ir priedo nuostatos.

Draudimo įstatymo 95¹ straipsnio 1 dalyje nustatoma bendra draudiko ir draudimo tarpininko teisė, vykdam draudimo sutartį ir tiriant draudžiamąjį įvykio ir įvykio, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju, aplinkybes, tvarkyti apdraustojo, naudos gavėjo ir nukentėjusio trečiojo asmens sveikatos duomenis be jų sutikimo. Draudikas ir draudimo tarpininkas, vertindami riziką draudimo sutarties sudarymo tikslais, sveikatos duomenis ir toliau tvarkytų sutikimo pagrindu.

Draudimo įstatymo 95¹ straipsnio 2 dalyje nustatoma teisė draudikui ar draudimo tarpininkui, įgyvendinančiam teisę vertinti riziką ar vykdančiam pareigą ištirti draudžiamąjį įvykio ir įvykio, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju, aplinkybes, tvarkyti apdraustojo ir nukentėjusio trečiojo asmens sveikatos duomenis be jų sutikimo, gauti ir toliau tvarkyti asmens sveikatos priežiūros įstaigų ar kitų valstybės ar savivaldybių įstaigų turimus, taip pat registruose, informacinėse sistemose ar kitose duomenų rinkmenose tvarkomus duomenis apie apdraustojo ir nukentėjusio trečiojo asmens sveikatos būklę, nustatytas ligas ir sveikatos sutrikimus, patirtas traumas ir mirties priežastis, suteiktas sveikatos priežiūros paslaugas be apdraustojo ir nukentėjusio

trečiojo asmens sutikimo, jei draudikas ar draudimo tarpininkas pagrindžia, kad prašoma informacija, duomenys, dokumentai reikalingi nurodytam tikslui pasiekti.

Pagal Reglamento 9 straipsnį valstybės narės gali toliau taikyti arba nustatyti papildomas sveikatos duomenų tvarkymo sąlygas, įskaitant apribojimus. Draudimo įstatymo 95¹ straipsnio 3 dalyje nustatoma draudiko ar draudimo tarpininko teisė tvarkyti išmokos gavėjo (draudėjo ar naudos gavėjo) sveikatos duomenis be jo sutikimo, kai vykdomas Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatyme nustatytas reikalavimas atsižvelgti į išmokos gavėjo darbingumo lygį. Draudimo tarpininkas pagal Draudimo įstatymo 95¹ straipsnio 3 dalį ir 95¹ straipsnio 2 dalį, vykdydamas draudžiamojo įvykio tyrimą, sveikatos duomenis tvarko draudiko pavedimu, skirtingai nei rizikos vertinimo tikslu pagal Draudimo įstatymo 95¹ straipsnio 2 dalį, nes vykdydamas draudimo sutartį draudimo tarpininkas gali veikti ir savarankiškai.

Draudžiamojo įvykio ir įvykio, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju, aplinkybių tyrimas išskirtas dėl to, kad jis gali būti atliekamas ne tik vykdamas draudimo sutartį, bet ir kai yra kreipiamasi dėl žalos atlyginimo trečiajam nukentėjusiam asmeniui, kuris nėra draudimo sutarties šalis (pavyzdžiui, pagal civilinės atsakomybės draudimo sutartį).

Reglamento 14 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta duomenų valdytojo pareiga atskleisti duomenų subjektui nurodytą informaciją, kai asmens duomenys yra gauti ne iš duomenų subjekto, o Reglamento 14 straipsnio 5 dalies c punkte nustatyta išimtis, kad minėtos dalys netaikomos, kai duomenų gavimas ar atskleidimas aiškiai nustatytas Europos Sąjungos arba valstybės narės teisėje. Šios Reglamento dalys ir punktas taikomi duomenų valdytojui ir juose nustatytos tinkamos teisėtų duomenų subjekto interesų apsaugos priemonės. Siekiant pasinaudoti Reglamento 14 straipsnio 5 dalies c punkte nustatyta išimtimi, Draudimo įstatymo 95¹ straipsnio 2 dalyje nustatoma reikalavimų forma (sveikatos duomenys draudikui ar draudimo tarpininkui gali būti suteikiami tik rašytiniu jo prašymu, kuriame nurodomas duomenų gavimo teisinis pagrindas, jų naudojimo tikslai ir šioje dalyje nurodytam rizikos vertinimui atlikti reikalingų duomenų apimtis), renkamų duomenų kiekio apribojimai (prašoma informacija, duomenys, dokumentai turi būti reikalingi šioje dalyje nurodytam tikslui pasiekti ir, jeigu duomenų poreikis nepagrindžiamas, motyvuotai atsisakoma juos pateikti) bei draudimas tvarkyti šiuos duomenis kitais tikslais, o 95¹ straipsnio 5 dalyje nustatoma, kad draudikas ir (ar) draudimo tarpininkas tvarko sveikatos duomenis taikydami tinkamas teisėtas duomenų subjekto interesų apsaugos priemones, kurias parenka konkrečiais duomenų tvarkymo atvejais. Atitinkamai, draudikas ir (ar) draudimo tarpininkas yra suinteresuoti sugebėti įrodyti, kad asmens duomenis (įskaitant sveikatos duomenis) jie gauna laikydamiesi tinkamų teisėtų duomenų subjekto interesų apsaugos priemonių, kurios gali būti įvairios (pavyzdžiui, griežti renkamų duomenų kiekio apribojimai, panaudotų duomenų ištrynimasis nedelsiant, užtikrintas įvairių funkcijų atskyrimas techninėmis ir organizacinėmis priemonėmis, tinkamas duomenų nuasmeninimo metodų taikymas, duomenų apibendrinimas ir privatumo didinimo technologijos, taip pat didesnis skaidrumas, atskaitomybė) ir parenkamos konkrečiais duomenų tvarkymo atvejais. Taip pat draudikas ir draudimo tarpininkas įpareigojami parengti informaciją pagal Reglamento 14 straipsnio 1 ir 2 dalis, kurią draudėjas turi perduoti apdraustajam ar naudos gavėjui ir informuoti apdraustąjį apie tai, kad jis yra apdraustas, o naudos gavėją apie tai, kad jis yra paskirtas naudos gavėju, taip pat kad jų asmens duomenis, įskaitant sveikatos duomenis, tvarkys draudikas ir (ar) draudimo tarpininkas, ne vėliau kaip per vieną mėnesį pateikiant draudiko ar draudimo tarpininko parengtą pranešimą. Be to, nustatoma, kad apdraustasis ar naudos gavėjas turi teisę kreiptis į draudiką ir (ar) draudimo tarpininką ir gauti naujausią informaciją (įskaitant asmens duomenų privatumo pranešimą apie duomenų tvarkymą arba atnaujintus pranešimo duomenis).

Draudimo įstatymo 95¹ straipsnio 5 dalyje nustatoma pareiga draudikui ir (ar) draudimo tarpininkui nukentėjusius trečiuosius asmenis informuoti, kad jų asmens duomenis, įskaitant sveikatos duomenis, tvarko draudikas ir (ar) draudimo tarpininkas, pateikiant asmens duomenų apsaugos privatumo pranešimą, kai šie asmenys kreipiasi dėl draudimo išmokos išmokėjimo.

Taip pat draudikai ir draudimo tarpininkai įpareigojami viešai savo interneto svetainėse paskelbti Reglamento 13 ir 14 straipsniuose nurodytą informaciją (Draudimo įstatymo 95¹ straipsnio 7 dalis).

Atsižvelgiant į tai, kad Draudimo įstatymo 95¹ straipsnio 2 dalyje nustatomas pagrindas tvarkyti sveikatos duomenis tiriant draudžiamąjį įvykio ir įvykio, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju, aplinkybes, Draudimo įstatymo 98 straipsnio 5 dalis kaip perteklinė pripažįstama netekusi galios. Taip pat Draudimo įstatymo 95 straipsnio 4 dalies nuostatos kaip perteklinės pripažįstamos netekusiomis galios, nes analogiškos nuostatos dėl asmens duomenų tvarkymo nustatytos Reglamente.

Numatomi pakeitimai suteiks draudėjams, apdraustiesiems, naudos gavėjams ir nukentėjusiesiems galimybes greičiau gauti draudimo paslaugą ir draudimo išmoką, palengvins draudimo rinkos dalyvių Draudimo įstatyme nustatytų teisių ir pareigų bei įsipareigojimų pagal sutartis vykdymą.

Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo projektas

Atsižvelgiant į tai, kad Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1093/2010 pakeitimais šiuo reglamentu įsteigta Europos bankininkystės institucijai suteiktas naujas vaidmuo dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimo ar teroristų finansavimo prevencijos srityje, Direktyvoje (ES) 2019/2177 nustatyta, kad tam tikra informacija teikiama ne Europos priežiūros institucijoms, o Europos bankininkystės institucijai, atitinkamai tikslinami Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 5 ir 51 straipsniai. Taip pat panaikinamos Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 51 straipsnio 3 dalies 1, 2 ir 4 punktų nuostatos, kurios tapo nebeaktualios įgyvendinus 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2015/849 dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos, kuria iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 648/2012 ir panaikinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/60/EB bei Komisijos direktyva 2006/70/EB.

Taip pat atsižvelgiant į Direktyvos (ES) 2019/2177 nuostatą, kad asmens duomenys turi būti tvarkomi vadovaujantis ir Reglamentu (ES) 2018/1725, atitinkamai papildyta Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 24 straipsnio 2 dalis.

Pagal Nuorodą į Europos Sąjungos teisės aktus teikimo teisės aktuose reikalavimų aprašą tikslinamos Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 48 straipsnio nuostatos.

Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo projektas

Siūloma pakeisti Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo 9 straipsnio 1 dalį, nustatant, kad be paciento sutikimo konfidenciali informacija gali būti suteikiama ne tik valstybės institucijoms, bet visiems fiziniams ir juridiniams asmenims, kuriems tokią teisę suteikia Lietuvos Respublikos įstatymai. Tokiu atveju informacija galės būti suteikiama ir draudimo įmonėms, įgyvendinančioms Draudimo įstatyme nustatytą teisę vertinti riziką ir pareigą tirti draudžiamąjį įvykio ir įvykio, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju, aplinkybes pagal gyvybės draudimo, sveikatos draudimo ar civilinės atsakomybės draudimo sutartis ir įgyvendinančioms Draudimo įstatymo 95¹ straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytą teisę gauti apdraustojo ar nukentėjusio trečiojo asmens sveikatos duomenis be jų sutikimo.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant Įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimti įstatymai neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymų įgyvendinimas verslo sąlygoms ir jo plėtrai įtakos neturės.

8. Ar Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymų projektus, kitų įstatymų keisti nereikės.

10. Ar Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o Įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymų projektais nenustatomos naujos sąvokos.

11. Ar Įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektai atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymams įgyvendinti įgyvendinamųjų teisės aktų nereikia.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymams įgyvendinti papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Lietuvos gyvybės draudimo įmonių asociacija ir Lietuvos draudikų asociacija, vadovaudamosi Reglamento 35 straipsnio 10 dalimi, atliko poveikio duomenų apsaugai vertinimą (ataskaita, patikslinta pagal Įstatymų projektų derinimo metu gautus Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos ir Teisingumo ministerijos pasiūlymus, pridedama).

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„Įsisteigimo teisė“, „teisė teikti paslaugas“, „bendradarbiavimo platforma“, „Europos draudimo ir profesinių pensijų institucija“, „asmens duomenų tvarkymas“, „sveikatos duomenys“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.